Nota voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik gemeente Winterswijk 2023

gemeente Winterswijk

Vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders op XX-XX-2023

Inhoud

1. Inleiding 3

1.2 Leeswijzer 3

2. Doelstelling en uitgangspunten 4

2.1 Definities en afbakening M&O beleid 4

2.2 Uitgangspunten 5

2.3 Rollen en verantwoordelijkheden 5

3. Beheersmaatregelen 7

3.1 Preventieve maatregelen 7

3.2 Repressieve maatregelen 8

Evaluatie 9

4. Risicogebieden 10

4.1 Risicovolle processen 10

4.2 Privacy en gegevensbeveiliging 13

4.3 Bibob 14

5. Verantwoording 15

1. Inleiding

Rechtmatigheid is één van de kernbegrippen van een goed overheidsbestuur. Burgers en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente publieke gelden rechtmatig verwerft en besteedt. Rechtmatigheid houdt in dat wet- en regelgeving wordt nageleefd. Het betreft niet alleen externe wet- en regelgeving (Europees, nationaal, provinciaal), maar ook gemeentelijke regelgeving. Het gaat hierbij zowel om inkomsten als uitgaven van de gemeente.

Met ingang van 2023 is in de Gemeentewet bepaald dat de controle op de rechtmatigheid is verschoven van de accountant naar het college van burgemeester en wethouders. Dit houdt in dat het college in de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording afgeeft. Hiervoor moeten drie criteria getoetst worden:

1. het voorwaardencriterium;
2. het begrotingscriterium en
3. het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Deze nota heeft betrekking op het misbruik en oneigenlijk gebruik (hierna: M&O) criterium.
Het M&O-criterium is het criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden, -voorzieningen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

In deze 'Nota voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik gemeente Winterswijk 2023' (hierna: nota) beschrijven we de belangrijkste uitgangspunten, die ten grondslag liggen aan de bestaande maatregelen ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen. Deze overkoepelende nota biedt handvatten voor controle en sancties, benoemt welke risicogebieden er zijn en hoe M&O beleid in de bedrijfsvoering vormgegeven is door middel van het treffen van beheersmaatregelen. De notitie bevat op zich geen nieuwe regels, maar is een kapstok boven het al bestaande beleid. We maken inzichtelijk wat er geregeld is op M&O gebied binnen de gemeente Winterswijk. De uitwerking van het overkoepelend M&O beleid vindt plaats in de specifieke regelingen, verordeningen en processen. De meeste regelingen zijn gebonden aan wettelijke eisen en minimumnormen voor het nemen van maatregelen ter bestrijding van fraude en misbruik.

Naar aanleiding van de gewijzigde wetgeving passen wij onze Financiële verordening gemeente Winterswijk (ex. artikel 212 Gemeentewet) aan. Met de wijziging nemen we het volgende op in deze verordening: *het college zorgt voor en legt vast de regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en eigendommen*.
Deze nota wordt dan ook vastgesteld door het college.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 belichten we de doelstelling en de algemene uitgangspunten van het M&O beleid. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de beheersmaatregelen in het kader van M&O. Hoofdstuk 4 benoemt de risicogebieden waarop het beleid betrekking heeft. In hoofdstuk 4 gaan we aanvullend in op het gemeentelijk beleid op het gebied van privacy en databeveiliging en de Wet Bibob. Deze onderwerpen vallen overigens buiten de strekking van het M&O criterium, maar kunnen (indirect) wel financiële risico's met zich meebrengen. Het laatste hoofdstuk 5 is gewijd aan de rapportage en verantwoording in de gemeentelijke P&C cyclus.

2. Doelstelling en uitgangspunten

Het M&O beleid heeft tot doel het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden. Bij M&O beleid is met name van belang om vast te stellen dat in de bedrijfsvoering effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen dan wel tijdig op te sporen en dat daarnaast de wet- en regelgeving duidelijk en te handhaven is.

M&O beleid draagt bij aan transparantie en consistentie van gemeentelijk beleid. Het maakt ook mogelijk dat afgewogen wordt welke beheersmaatregelen nodig en doeltreffend zijn, in verhouding tot de inspanning die zij kosten en het financieel nut ervan.
Beheersmaatregelen in het kader van M&O om de betrouwbaarheid van door derden verstrekte gegevens te controleren gaan soms verder dan reguliere interne controles. M&O beleid identificeert ook zwakke plekken in de administratieve organisatie en interne controle.

2.1 Definities en afbakening M&O beleid

Rechtmatigheid
Misbruik en oneigenlijk gebruik is één van de drie aspecten van rechtmatigheid. Bij misbruik betreft het een onrechtmatige handeling. Bij oneigenlijk gebruik wordt feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving. Wel is sprake van handelen in strijd met het doel en de strekking van de wet- en regelgeving en daarom is het relevant in het kader van onrechtmatigheid.

De commissie BBV heeft in de Kadernota Rechtmatigheid de volgende definities van misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen:

Definitie misbruik: Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Het betreft hier een bewuste misleiding om onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Misbruik kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen.

Niet elke misstap (fout) geldt als misbruik. Bij het maken van fouten hoeft er niet altijd sprake te zijn van een opzettelijke handeling. Daarnaast is het begrip misleiding van betekenis in deze definitie. Misleiding heeft betrekking op het bewust verborgen houden van het misbruik.

Definitie oneigenlijk gebruik: Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Als wet- en regelgeving oneigenlijk gebruik mogelijk maakt (“de mazen van de wet”) is het noodzakelijk dat wet- en regelgeving wordt aangepast en/of duidelijker moet worden toegelicht.

Integriteit
De afbakening van het M&O beleid is extern gericht, namelijk op de inwoner, instelling, bedrijf of organisatie die via de gemeente gebruik maakt van overheidsregelingen. Interne regelingen vallen niet onder de werking van dit beleid. Interne regelingen worden wat betreft eventueel misbruik of oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke integriteitsbeleid geschaard. Wij hebben dat vastgelegd in de *Integriteitsregeling gemeente Winterswijk*.

Ondermijning
Ondermijning is een vorm/uiting van misbruik of oneigenlijk gebruik en kan zich uiten in alle in deze nota genoemde onderwerpen, met name wanneer ondermijning financiële risico's met zich meebrengt. Ondermijning op het gebied van gezag heeft meer een relatie met integriteit.

Het M&O beleid ziet verder toe op de publiekrechtelijke taakuitoefening van ons als gemeente. Privaatrechtelijk handelen, zoals de aan- en verkoop en de (ver)huur van vastgoed en gronden en het oneigenlijk gebruik van gemeentelijke gronden, vormt geen onderdeel van dit beleid.

2.2 Uitgangspunten

Bij het beschrijven van het M&O beleid in deze nota hanteren we een aantal uitgangspunten die we binnen de gemeente Winterswijk belangrijk vinden:

- Ons uitgangspunt is vertrouwen in inwoners en instellingen/bedrijven: we vertrouwen erop dat zij op de juiste manier omgaan met gemeentelijke regelingen en geen misbruik of oneigenlijk gebruik als doel hebben.
- Maatregelen die we treffen ter bevordering van een juist gebruik van gemeentelijke regelingen zijn proportioneel. Dat wil zeggen dat zij in verhouding staan tot de risico's die worden gelopen.
- De betrouwbaarheid van aangeleverde informatie, afgezet tegen het mogelijk optreden van risico's, is bepalend voor de mate van controle en sanctionering.
- Voorkomen is beter dan genezen: de inzet van beleid en maatregelen is met name gericht op preventie van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijkeregelingen.
- Van derden ontvangen gegevens worden indien mogelijk geverifieerd.
- Na constatering van een overtreding herstellen we de situatie zo nodig zo snel mogelijk en indien mogelijk bestraffen we dit.
- De teammanager van het team waar de betreffende regelingen worden uitgevoerd, is verantwoordelijk voor het treffen van M&O beheersmaatregelen en de naleving ervan.
- Het M&O beleid actualiseren we periodiek op basis van ontwikkelingen in wet- en regelgeving en ervaring met de maatregelen en controles.
- In die gevallen waarin taken zijn uitbesteed of zijn overgedragen aan een verbonden partij, wordt door ons, aanvullend op de controle door die partij zelf, geen uitvoering gegeven aan toetsing op misbruik of oneigenlijk gebruik. Daarvoor zijn de betreffende organisaties/partijen verantwoordelijk. Dit geldt bijvoorbeeld voor de uitvoering van de Participatiewet en voor de Wet Inburgering. Vooraf maken we hier afspraken over die we schriftelijk vastleggen. We spreken hen aan als M&O onvoldoende aandacht krijgt. Deze afspraken richten we op de inhoud (wat doen zij aan M&O beleid) en de verantwoording (hoe rapporteren zij hierover en hoe kunnen wij dit zo nodig controleren).

2.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Deze nota vormt een kapstok voor de opsomming van bestaand beleid en bevat geen nieuwe regels. Rollen en verantwoordelijkheden zijn in lijn met de inrichtingsprincipes van onze organisatie.

De teammanager van het team waarin de betreffende regeling wordt uitgevoerd is verantwoordelijk voor het actueel houden van het specifieke M&O beleid en het treffen van passende M&O beheersmaatregelen voor zijn of haar specifieke risicoprocessen. Ook legt de teammanager verantwoording af aan het college over de wijze waarop het M&O beleid wordt uitgevoerd en wordt nageleefd, zie hiervoor hoofdstuk 5. De manager ziet erop toe dat de teammanagers deze taken uitvoeren en dat waar nodig risico's tijdig worden besproken. Daar waar de manager zelf verantwoordelijk is voor de uitvoering van bepaalde taken en regelingen, ziet de algemeen directeur toe.

Het college vervult een kaderstellende rol door het beleid en de periodieke actualisaties daarvan vast te stellen.

3. Beheersmaatregelen

Bepaalde regelingen en processen (of onderdelen daarvan) dragen het risico van misbruik of oneigenlijk gebruik met zich mee. Dat is in het bijzonder het geval als er sprake is van afhankelijkheid van gegevens die derden aan de gemeente verstrekken. Wettelijke eisen en minimumnormen vereisen maatregelen ter bestrijding van fraude en misbruik te treffen. Dat zijn maatregelen uit landelijke wetgeving en lokale regelgeving die worden ingezet.
Daarnaast zijn extra beheersmaatregelen denkbaar die het risico van misbruik en oneigenlijk gebruik verder terugdringen.

Ook interne beheersmaatregelen zijn relevant. Het gaat dan om zaken zoals functiescheiding, toegangsrechten tot applicaties, regelmatige controle daarvan, het vastleggen van gebeurtenissen in log-ins en rapportages over deze maatregelen.

In de maatregelen maken we een onderscheid tussen preventieve en repressieve maatregelen (of een mix daarvan).

3.1 Preventieve maatregelen

Preventieve maatregelen zijn maatregelen die liggen vóór het moment van bijvoorbeeld beschikken, betalen of ontvangen van een voorziening, vergunning of uitkering. Preventieve maatregelen betreffen regelgeving, voorlichting en controle in het proces. Zij zijn gericht op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen.

3.1.1 Regelgeving

Heldere en eenduidige regelgeving beperkt de ruimte voor misbruik en oneigenlijk gebruik. Onder gemeentelijke regelgeving verstaan we: verordeningen, beleidsregels, nadere regels en richtlijnen van de gemeente zoals vastgelegd in processen en interne afspraken. Adequate en handhaafbare regelgeving is een belangrijke beheersmaatregel in het kader van M&O beleid en voldoet in dat verband aan de volgende eisen:

- Eenvoud, inzichtelijkheid en begrijpelijkheid;
- Er gelden eenduidige definities;
- Het doel en de doelgroep van de regeling is nauwkeurig bepaald, alsmede de ((categorieën van) persoons)gegevens die noodzakelijk zijn om het doel te bereiken;
- Rechten, plichten en voorwaarden zijn opgenomen;
- Er zijn geen overbodige en/of met elkaar strijdige bepalingen;
- De afhankelijkheid van gegevens afkomstig van derden is zoveel mogelijk beperkt;
- Mogelijke maatregelen of mogelijke sancties bij geconstateerd misbruik en oneigenlijk gebruik zijn in de regeling opgenomen;
- Ingangsdata en overgangsregels zijn in de regeling opgenomen.

3.1.2 Voorlichting

Wet- en regelgeving brengen we door voorlichting onder de aandacht van belanghebbenden (inwoners, bedrijven en instellingen). We dienen informatie te verstrekken over het bestaan van een regeling, aard en doel van de regeling, de specifieke doelgroep, geldende voorwaarden en controle- en sanctiebeleid. Voorlichting draagt in positieve zin bij aan het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van een regeling, zeker als we ook duidelijk communiceren over mogelijke sancties. Daarnaast werkt actieve voorlichting over het M&O beleid via de website van de gemeente stimulerend op de naleving van regelgeving.

3.1.3 Controle in het proces

Controle in de uitvoering is een middel om (de kans op) misbruik of oneigenlijk gebruik te signaleren. Mogelijke M&O gevallen nemen we al in een vroegtijdig stadium waar. Controle van gegevens voeren we uit tot aan het moment van betaling of het geven van een beschikking en geldt daarmee als preventieve maatregel.

Controle in het proces richt zich op de toetsing van de juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt. Wij gaan na of door de inwoners, bedrijven, organisaties of instellingen aan de voorwaarden van bijvoorbeeld een subsidie of vergunningaanvraag wordt voldaan. Door betrokkene(n) aangeleverde gegevens verifiëren we indien mogelijk. Uitgangspunt is dat voordat we uitbetalen, een andere medewerker controleert of deze werkzaamheden zichtbaar, volledig en juist zijn uitgevoerd (vier-ogenprincipe). In een organisatie met een omvang als die van gemeente Winterswijk is dat laatste soms lastig. In die gevallen is meer (verbijzonderde) interne controle nodig.

Controles kunnen variëren van integraal (totale controle), steekproefsgewijs tot incidenteel. Hierbij zijn de aard en omvang van de doelgroep en hoe misbruikgevoelig een regeling is van belang. Processen waarbij gevoeligheden spelen moeten voldoende maatregelen bevatten om de tijdigheid, juistheid en volledigheid te toetsen van door belanghebbende(n) verstrekte gegevens.

3.2 Repressieve maatregelen

Repressieve maatregelen zijn maatregelen die we nemen na het moment van beschikken, betalen of ontvangen. Het gaat om controle achteraf waarbij we M&O vaststellen en waarbij we afwegen of een sanctie nodig is.

3.2.1 Controle achteraf

Controle van gegevens achteraf voeren we uit na het uitkeren/innen van bedragen, dan wel nadat we de beschikking hebben afgegeven. Daarmee is het een repressieve maatregel. Controles achteraf kunnen we (evenals bij controles vooraf) integraal, steekproefsgewijs of incidenteel uitvoeren. Manieren om te controleren zijn: verzoeken om inlichtingen, inspecties, waarneming, bevestigingen, herberekeningen, cijferanalyses en het opnieuw uitvoeren van controles.

Lijncontroles en Verbijzonderde Interne Controles (VIC) voeren we uit om te beoordelen of conform de interne procedures is gewerkt en of transacties getrouw en rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de uitvoering van de VIC is expliciet aandacht voor M&O. De resultaten van de controle kunnen leiden tot aanpassing van het controlebeleid, de regelgeving of bijsturing in het proces.

3.2.2 Maatregelen (sanctie)

Maatregelen als sanctie leggen we op als reactie op een vaststelling van misbruik. Misbruik is onrechtmatig en moet worden hersteld en/of gesanctioneerd.

Maatregelen moeten voldoen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Dit houdt onder andere in dat maatregelen en sancties proportioneel zijn in relatie tot het vergrijp.
Uitgangspunt is dat we het behaalde voordeel terugvorderen en we indien nodig een sanctie opleggen. Concreet leidt het tot terugvordering van te veel betaalde bedragen, naheffing van ten onrechte gederfde ontvangsten en intrekking van een ten onrechte verstrekte vergunning. In bepaalde gevallen ontbinden we een overeenkomst of trekken we een toekenning in als niet-financiële sancties. Afhankelijk van de ernst van de situatie doen we aangifte bij de politie.

Evaluatie

We evalueren de maatregelen periodiek. In een evaluatie is ook plaats te zijn voor de effectiviteit van genomen maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik en de toereikendheid van controlewerkzaamheden. Het M&O beleid kan hierop worden aangepast.

4. Risicogebieden

M&O beleid passen we toe bij regelingen waar een risico bestaat op misbruik en oneigenlijk gebruik. Afhankelijk van de misbruikgevoeligheid van een regeling bepalen we de intensiteit van de inzet van beheersmaatregelen.

In dit hoofdstuk beschrijven we de risicovolle processen waarop M&O beleid van toepassing is. Daarbij benoemen we de beheersmaatregelen in het kader van het M&O beleid.

4.1 Risicovolle processen

Regelingen waarbij de informatie van andere partijen bepalend is voor het verlenen en vaststellen van de (hoogte van) voorzieningen, subsidies, heffingen, belastingen en vergunningen zijn gevoelig voor misbruik en oneigenlijk gebruik. De volgende processen merken we aan als risicovol omdat derden een aanmerkelijk (financieel) belang hebben en wij in grote mate afhankelijk zijn van door die derden verstrekte gegevens.

4.1.1 Verstrekken van uitkeringen

Inkomensoverdrachten vinden plaats in het kader van Participatie (Participatiewet, Besluit bijstandverlening zelfstandigen, bijzondere bijstand, minima-regelingen en schulddienstverlening). Het betreft openeinderegelingen waarbij een cliënt die aan de voorwaarden voldoet de gevraagde uitkering of dienstverlening verkrijgt. Het risico van een onbetrouwbare gegevensverstrekking is groot vanwege de sterke persoonlijke belangen van iemand bij de uitkering of de dienstverlening. Dit, terwijl de gegevensverstrekking bepalend is voor het vaststellen van het recht op en de hoogte en duur van de inkomenscompensatie. Wij hebben de uitvoering van regelingen voor inkomensoverdrachten uitbesteed aan Fijnder. Schuldhulpverlening voert Stadsbank Oost Nederland voor ons uit. Daarmee vallen ze buiten de reikwijdte van dit M&O-beleid.

4.1.2 Verstrekken van voorzieningen Wmo en Jeugdwet

Individuele voorzieningen worden verstrekt in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. Ook hier geldt dat sprake is van openeinderegelingen, het risico van onbetrouwbare gegevensverstrekking en het feit dat de gegevens bepalend zijn voor het toekennen van de gevraagde voorziening. Vanuit M&O gezien is er sprake van een hoog risico. Dit laat onverlet dat we werken vanuit de gedachte dat de cliënt centraal staat en we in dat verband ook steeds het gesprek en het overleg met mensen voeren. Dit overleg komt een adequate dienstverlening ten goede en is een aanvullende waarborg dat de juiste gegevens op tafel komen. De gemeente Winterswijk draagt zorg voor de betaling aan de diverse zorgaanbieders en toetst op de prestatielevering. De diverse zorgaanbieders leveren een accountantsverklaring aan onze gemeente. Uitzondering geldt voor aanbieders met een landelijke omzet van minder dan € 125.000. Dan volstaat een bestedingsverklaring, die door de zorgaanbieder zelf mag worden ondertekend.

4.1.3 Vergunningverlening en handhaving

Vergunningverlening, toezicht en handhaving hebben betrekking op wezenlijke overheidstaken en er spelen vaak grote publieke belangen met mogelijke (financiële en politiek-bestuurlijke) gevolgen. Bijvoorbeeld een omgevingsvergunning bouw maakt het bouwen van één of meerdere woningen mogelijk en een dergelijke vergunning is overdraagbaar. Het vertegenwoordigt een waarde. Een horeca-vergunning maakt het schenken van alcohol mogelijk en zo het exploiteren van een horecagelegenheid. Deze vergunning is om andere redenen (bijvoorbeeld sociale hygiëne of inrichtingseisen) benodigd dan een omgevingsvergunning bouw en is persoonsgebonden. De aanvrager van een vergunning kan gelet op de grote afhankelijkheid van de gemeente bij het al dan niet verkrijgen van een vergunning baat hebben bij het verstrekken van onjuiste informatie. In de praktijk vindt (ambtelijk) overleg met aanvragers en overtreders plaats. Dat is niet alleen een waardevol communicatiemoment met inwoners en bedrijven/instellingen, maar ook een belangrijk middel om te waarborgen dat de juiste informatie op tafel komt en onnodige controles en mogelijke sancties worden voorkomen. Ook moeten initiatiefnemers hun verzoek op een indieningsformulier goed toelichten. Gebeurt dit niet? Dan vraagt de behandelaar om extra motivering of de vergunning kan eventueel naderhand vanwege onjuiste gegevensvertrekking ingetrokken worden (op basis van de Algemene wet bestuursrecht).

In Winterswijk is daarnaast expliciet Bibob-beleid vastgesteld waardoor een initiatiefnemer op basis daarvan bij bepaalde type vergunningen (bijvoorbeeld een horecavergunning of exploitatievergunning) of in geval van een bepaalde bouwsom bij een bouwproject een extra toets naast de gebruikelijke toetsing moeten ondergaan, te weten een integriteitsonderzoek. Het volgen van een Bibob-toets is dan ook in die gevallen een vast onderdeel van de vergunningverlening. NB: dit geldt niet voor ieder vergunningtype, zoals bijvoorbeeld de aanvraag van de dakkapel of aanbouw bij een woning of een omgevingsvergunning voor het kappen van een boom.
In het Bibob-beleid is bepaald welke sectoren extra gevoelig zijn voor ondermijning. In het beleid is opgenomen dat de gemeente niet wenst mee te werken aan dit soort initiatieven door een vergunning te verlenen en hierbij geldt naast de gebruikelijke toetsing een extra integriteitstoets voordat een vergunning kan worden verkregen. Niettemin is vergunningverlening - op grond van ervaring - M&O gevoelig.

Gemeente Winterswijk heeft de vergunningverlening, toezicht en handhaving omtrent milieu ondergebracht bij de Omgevingsdienst Achterhoek (Oda). Zij behandelt namens gemeente deze aanvragen en voert het toezicht hieromtrent uit. Ook past zij het Bibob-beleid, waar nodig en zoals vastgesteld in Winterswijk, toe bij haar werkzaamheden. De advisering over brandveiligheid bij omgevingsvergunningen bouw en evenementen is ondergebracht bij de Veiligheidsregio, Noord-Oost Gelderland (VNOG). De verstrekking van de benodigde melding of vergunning geschiedt door gemeente.

4.1.4 Identiteitsbewijzen, reisdocumenten en rijbewijzen

Bij de verstrekking van identiteitsbewijzen, reisdocumenten en rijbewijzen maakt de gemeente gebruik van de gegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP). Deze gegevens in het BRP moeten juist zijn, mede om misbruik en oneigenlijk gebruik van genoemde documenten te voorkomen.

4.1.5 Verlening van algemene subsidies

Met subsidieverlening is een aanmerkelijk financieel belang gemoeid. Ook hier is de gemeente afhankelijk van de betrouwbaarheid van gegevens die door aanvragers worden verstrekt. Met de grote(re) instellingen overleggen we regelmatig (ambtelijk en bestuurlijk) waarin belangrijke onderwerpen ter sprake komen. In onze algemene subsidieverordening geven we aan welke waarborgen we vragen.

4.1.6 Verlening van subsidies in het kader van duurzaamheid

In het kader van duurzaamheid kennen wij de volgende regelingen:

a. Subsidieregeling energiearmoede bij koopwoningen gemeente Winterswijk
b. Subsidieregeling voor aanpak van energiearmoede in 2023 gemeente Winterswijk

In artikel 5 van beide regelingen zijn de subsidievoorwaarden vastgelegd, in artikel 7 staat welke gegevens (waarborgen) wij van de aanvrager vragen voor de subsidiebeschikking en de subsidievaststelling. Artikel 12 bevat een controlemogelijkheid. Bij het afhandelen van de subsidieaanvragen controleert de desbetreffende medewerker of aan de subsidievoorwaarden wordt voldaan. Daarbij baseren we ons op de gegevens die de inwoner aanlevert (bijvoorbeeld offerte), maar ook op gegevens via interne en externe bronnen (bijvoorbeeld bouwjaar woning en energielabel woning). Bij de subsidieafhandeling hanteren we het uitgangspunt dat er altijd twee medewerkers van team duurzaamheid bij het subsidieproces (aanvraag → beschikking → vaststelling → uitbetaling) betrokken zijn, oftewel het vier-ogenprincipe.

c. Subsidieregeling Innovatie- en Stimuleringsfonds Duurzaamheid

Bij deze regeling wordt niet om een verantwoording gevraagd, maar krijgt de gemeente inzicht in de realisatie op basis van artikel 4 lid 5: 'De aanvrager wil de opgedane kennis met anderen delen en communiceert actief over het project'.

De subsidieregelingen in het kader van het Noodfonds bestaanszekerheid:

d. Tijdelijk noodfonds 2023 voor inwoners:

Hier moet de inwoner volgens artikel 3 lid 2 en 3 aantonen dat hij/zij in aanmerking komt voor het noodfonds.

e. Subsidieregeling gestegen energielasten maatschappelijke organisaties gemeente Winterswijk 2023

Artikel 6 lid 3d wijst de aanvrager er op dat alle vereiste documenten ingeleverd moeten worden. Aan de hand hiervan vindt de beoordeling plaats.

4.1.7 Inkopen en aanbestedingen

Met inkoop en aanbesteding kan een aanmerkelijk financieel belang gemoeid zijn. Wet- en regelgeving, alsmede gemeentelijke inkoopbeleid bevatten al de nodige waarborgen op het gebied van M&O. Reeds van toepassing zijnde interne controles op transacties zijn eveneens een waarborg dat deze juist en volledig zijn. Ook interne budget- en functiescheidingen zijn van toepassing.
Voor aanvullende opdrachten (meerwerk) en opdrachten die één-op-één gegund worden geldt hetzelfde M&O beleid als voor inkoop en aanbesteding in het algemeen. Signalering van mogelijke onregelmatigheden tijdens uitvoering van taken geschiedt door (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden.

4.1.8 Integriteit van relaties

Integriteit van medewerkers en bestuurders in de omgang met externe relaties vormt een risico. Preventieve maatregelen in de zin van integriteitsdocumenten en gedragscodes, zoals gepubliceerd op het intranet zijn reeds van kracht. De integriteit van onze relaties toetsen wij naar ons beste kunnen, maar een relatie met verkeerde intenties is niet volledig uit te sluiten.

4.1.9 Belastinginkomsten

Heffing en invordering van belastingen vindt plaats op basis van objectieve gegevens die bijvoorbeeld worden verkregen via het bevolkingsregister, het kadaster en taxateurs. Functiescheiding als interne maatregel vormt een waarborg voor M&O. Bepaalde belastingen zijn wel afhankelijk van gegevensverstrekking door belanghebbenden: de recreatiesector voor wat betreft de toeristenbelasting en benzinestations waar we omzet- en doorzetgegevens opvragen die we gebruiken om de waarde vast te stellen in het kader van de Wet Waardering onroerende zaken.

Ook de procedure van kwijtschelding is risicogevoelig, omdat deze bij automatische verlening sterk afhankelijk is van de juistheid van inkomensregelingen.

4.1.10 Wet inburgering 2021

De Wet inburgering is vanaf 1 januari 2022 van kracht. Het doel van de wet is om inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk te laten meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst met betaald werk. De regie op de uitvoering van de inburgering ligt bij de gemeenten. Wij hebben hiertoe in december 2021 een plan van aanpak vastgesteld.
Op onderstaande punten toetsen wij in het kader van het M&O beleid:

- Toetsing op registratie van de inburgeraar bij het DUO;
- Toetsing van de inburgeringstermijn;
- Toetsing op identificatie van de inburgeraar aan de hand van een paspoort, ID-bewijs;
- Toetsing van de woonplaats van de inburgeraar;
- Volgen van de voortgang Persoonlijk Inburgerings Plan (PIP), Participatieverklaringstraject (PVT) en Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP);
- Toetsing op het onrechtmatig beïnvloeden van de leefbaarheidstoets om de route af te schalen;
- Opleggen van boetes;
- Uitvoering van verbijzonderde interne controle;
- Toetsing op certificering cursusinstellingen;
- Voorkomen misstanden bij cursusinstellingen.

4.2 Privacy en gegevensbeveiliging

Misbruik en oneigenlijk gebruik heeft niet alleen betrekking op misbruik van middelen. Het kan ook gaan om misbruik van data. Dit kan inbreuk op privacy betreffen met identiteitsfraude als meest vergaande vorm. Het kan gaan om het lekken van vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens.

4.2.1 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Om persoonsgegevens van de inwoners binnen Europa beter te beschermen, is vanaf 25 mei 2018 een nieuwe Europese privacywet van kracht, namelijk de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Voorbeelden van persoonsgegevens zijn: naam, adres, geboortedatum, BSN, medische informatie en geloofsovertuiging. De AVG legt vast dat persoonsgegevens alleen verzameld en bewaard mogen worden als daar een wettelijke grondslag voor is en zo lang dat strikt noodzakelijk is. De gemeente houdt een register bij met een beschrijving van alle processen en de persoonsgegevens die daarin verwerkt worden. Als andere organisaties persoonsgegevens verwerken in opdracht van de gemeente dan maken we hierover afspraken en leggen deze vast in een verwerkersovereenkomst/gegevensuitwisselingsovereenkomst.
De CISO/functionaris gegevensbescherming en de privacy officer werken samen.

4.2.2 Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

Informatiebeveiliging is de verzamelnaam voor de processen die ingericht worden om de betrouwbaarheid van gemeentelijke processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. Hierbij is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) het belangrijkste kader. De uitwerking van dit kader is vastgelegd in ons Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid.

Wat betreft informatieveiligheid en privacy blijft gemeente Winterswijk verantwoordelijk, ook als de uitvoering van bepaalde regelingen bij derden (bijvoorbeeld Fijnder, ODA of ECAL) is belegd.

4.3 Bibob

Bibob staat voor ‘Bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur’. Door middel van de Wet Bibob kan de gemeente een (gevraagde) vergunning weigeren of intrekken als twijfel bestaat over de integriteit van een betrokkene. Hiermee kan de gemeente dus voorkomen of tegengaan dat een beschikking wordt gebruikt om uit gepleegde strafbare feiten verkregen of te verkrijgen, op geld waardeerbare voordelen, te benutten of strafbare feiten te plegen. De toepassing van deze wet is uitgewerkt in de vastgestelde Beleidsregels Wet Bibob gemeente Winterswijk 2020. Deze beleidslijn is van toepassing op vergunningen voor horeca-, en seksinrichtingen, escortbedrijven, coffeeshops (alcoholvrije bedrijven), speelautomatenhallen, recreatieterreinen en omgevingsvergunningen bouw waarmee een bouwsom gemoeid is van meer dan € 500.000.

5. Verantwoording

Om inzicht te krijgen in de wijze waarop we het M&O beleid uitvoeren en naleven, leggen we verantwoording af. Dit realiseren we door zo veel mogelijk aan te sluiten bij de reguliere planning- en controlcyclus.

In het kader van de verantwoording ondernemen we in ieder geval de volgende stappen:

- Vanaf 2023 nemen we in de jaarstukken verantwoordingsinformatie op over het M&O beleid;
- Bij het verrichten van de verbijzonderde interne controles, audits en onderzoeken besteden we aandacht aan het M&O beleid;
- Bij het opstellen van procesbeschrijvingen, in het kader van de administratieve organisatie, houden we rekening met M&O gevoelige aspecten.